

BEOGRAD

Bratislav Ljubišić

LJUBIVOJE LAZIĆ

Nacionalna galerija, januar 2007.

Kaže jedna stara legenda: "Ako vidite zamišljena čoveka, ali osmehnutog, ne zaustavljajte ga, on je srećan u svojim mislima." Ne kaže uludo Borhes: "U snovima slike predstavljaju utiske za koje verujemo da ih prouzrokuju; ne osećamo užas koji osećamo." Da bi što bolje objasnio Borhesa, "upotrebiću" i Bernarda Dorivala. Kaže na jednom mestu uvaženi Francuz: "Kubizam je internacionalan pre svega zbog velikog broja svojih inostranih pristalica. Dok fovizam, nabisti, neoimpresionisti, i pogotovu sam impresionizam nisu ni imali drugih pristalica osim Francuza, dotle stranci čine celu legiju u kubizmu, onom kubizmu iz godina 1907–1914, čiji je pikretač pored Francuza Braka i Španac Pikaso. U prvake ovog pravca ubrajaju se Španac Huan Gri, Poljak Markusis, Mađar Ret, Rus Serge Ferat, ne zaboravljajući ni Holanđanina Mondrijana, ni Meksikanca Diega Riveru, čiji su se umetnički počeci razvijali u okviru kubizma."

Tako vam je to u prošlosti u snu. Ali, vek koji je za nama, kao i ovaj u kojem smo nedvosmisleno nam nude sve mogućnosti: nisu važna sredstva već krajnji produkt – Samo delo. Danas isticati elemente po principu "čije je šta" vodi u bukvalizam. Jeste da internacionalni stil ne znači poništavanje (čitaj – ponižavanje) ishoda umetnika i njegovog nasleđa. Ali sigurno obavezuje: upotreba citata znači da ste u prilici da ponudite nešto novo sveže i – a to je najvažnije – svoje.

Slike Ljubivoja Lazića su nešto zbunjujuće. Na prvi pogled, posmatrač je uhvaćen u zamku: na njega veliki format deluje impresivnom celinom i čini ga pukim odgonetačem detalja. Tu je umetnik primenio kubistički element – slikani kolaž. Mnoštvo detalja, razgrađena površina sa jednom dominantnom bojom (tonom), su prvi plan. Oseća se energija, ustreptala misao i želja da se neko uvuče u lavirint, tačnije u zagonetku čitave umetnikove poetike. A ona je istraživanje svetlosti, priča o nepostojećem svetu koji i jeste, ali i nije grad. Velegrad. Mastodont sastavljen od tolikog mnoštva da je sav postao jedna kuća. No, već srednji formati ovog čudotvorca vas upućuju na direktnu asocijaciju; možda će

neko sagledati Raspeće ili ženski akt na drugoj slici – nije presudno. Asocijacija se u ovom slučaju pojavljuje kao odgonetka. Umetnik se potrudio da ih bude više i da se tako izbegne moguće uniformisanje mišljenja. I upravo u tom trenutku pomislite da li su ove i velike i srednje slike u stvari sastavljene od dve–tri manjih kad ono: pred vama je čudo! Male su celina za sebe i zabavljene su isključivo slikarskom materijom: razgradnjom bele i ravne površine i izazivanjem utiska potpune slobode! Nikakav naslov bilo kojoj "maloj" slici neće pomoći da je posmatrač razume. Pročita. Moraće da se prikloni čistom osećaju. I to vam je ona priča o snu, iz naslova. Sanjate zajedno sa umetnikom san u kojem možda i niste...

Grafike Ljubivoja Lazića su priča za sebe. Ako je je u slikarstvu zagledan u Delonea, možda Manasijea, Bazena, u grafici je sav Direr.

Mali formati drvoreza vas neizostavno zaustavljaju i hteli–ne hteli postajete pratilac sijaset linija koje su same po sebi život za sebe. U vremenu digitalne grafike baviti se drvorezom jeste plemenita aktivnost. Ništa što je vredno ljudskih ruku i dostojno ljudske mašte ne zaslužuje zaborav i osudu nastalu iz banalne predrasude – "prevaziđeno je i anahrono"! Takva budalaština često pada pomodnom čoveku, ali ona nije presudna. Presudno je to što je Ljubivoje Lazić do te mere vešt da njegovi drvorezi neupućenom izgledaju kao bakrorezi. Ali, ni u tome nije sva tajna. Strah od sfinge nije i strah od života. Kao što se i sam umetnik nije uplašio da će nezapaženo proći njegov ogromni trud da ideju o zmaju pretoči u sliku o čoveku. I on je varira koristeći metod parabole.

Likovna umetnost je uvek pred iskušenjem: kako prihvatiti jedinku koja ima dovoljno snage da se usami i da bude izložena sumnji: ako je nečiji rad tehnički savršen, onda mu se doda da je izvan sfere mogućeg i igre, izvan mašte i same umetnosti. Do samog umetnika je kako će podneti prihvatanje ili ono drugo: ne razumevanje, pa i ravnodušnost. Ipak, pred nama je celovito delo: kako je svaka linija u drvorezu promišljena, tako je svaka "kockica" u slici jedan dah i "reč". Zajedno su biće koje se zove Ljubivoje Lazić. Od Direra do kubizma postoji večnost. U toj večnosti, danas, u našem dobu dominirajuće tehnologije i ekonomije, postoji jedan zamišljeni snevač. Ne budite ga.